Socialförsäkringsutskottets betänkande 1984/85:13

om socialavgifter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet nio under den allmänna motionstiden 1984 väckta motioner angående följande socialavgiftsfrågor:

nedsatt avgiftsuttag i vissa fall,

kvittningsrätt mellan förvärvskällor vid beräkning av pensionsgrundande inkomst och socialavgifter,

arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen,

förhandsbesked i socialavgiftsfrågor,

egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster och

socialavgifter för personer som arbetar i ett nordiskt land och är bosatta i ett annat.

Samtliga motioner har avstyrkts.

Till betänkandet har fogats följande reservationer.

1. Nedsatt avgiftsuttag i vissa fall (c).
2. Kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst (m, c, fp).
3. Arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen (m, c, fp).
4. Egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster (m, fp).

Motioner

I motion 1983/84:1190 (motivering i 1983/84:1129 och 1983/84:1363) av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att socialavgiftsutredningens arbete bör bedrivas skyndsamt så att förslag syftande till klarare och mer entydiga regler när det gäller företagens arbetsgivaransvar för skatter och avgifter snarast kan föreläggas riksdagen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkning av sjukförsäkringsavgiften för egen- och småföretagare med ett belopp motsvarande 5 % av avgiftsunderlaget för högst 15 anställda,

3. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av kvittningsförbudet mellan olika förvärvskällor när det gäller egenavgifter.

I motion 1983/84:1199 av Rolf Rämgård (c) och Rolf Andersson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ändring i reglerna om kvittningsförbud mellan förvärvskällor i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1983/84:1205 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. (m) hemställs att riksdagen antar följande, såsom *motionärernas förslag* betecknade, förslag till ändring i 4 § lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst att gälla fr. o. m. inkomståret 1984:

Nuvarande lydelse	*Motionärernas förslag*
	4 §
Vid bestämmande — — — gälla följande.	
Värdet av — — — första stycket.	
Vid beräkning — — — ettusen kronor.	
Riksförsäkringsverket får — — — av rörelse.	
Vid beräkning av inkomst av annat förvärvsarbete *får från inkomst av viss förvärvskälla inte dras av underskott i annan förvärvskälla.*	Vid beräkning av inkomst av annat förvärvsarbete *skall från inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse avdragas underskott under beskattningsåret å sådan jordbruksfastighet som brukats av den försäkrade och underskott i rörelse.*

I motion 1983/84:1587 av Ingrid Hemmingsson (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om egenavgiften vid skogsavverkning i enlighet med vad i motionen anförts.

I motion 1983/84:1588 av Kjell Johansson m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om klara regler vad gäller arbetsgivar/arbetstagarbegreppet i enlighet med vad som i motionen anförts.

I motion 1983/84:1592 (yrk. 1 och 2) av Stig Josefson m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag som innebär att avgiftsuttaget minskas för egenföretagare med låga inkomster,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om borttagande av arbetsgivaravgiften på ersättningar utbetalda till arbetstagare under 16 år. (Motionen i övrigt behandlas i betänkande SfU 1983/84:24.)

I motion 1983/84:2087 (motivering i 1983/84:2086) av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av socialavgiftsförhållandena för personer som arbetar i ett nordiskt land och är bosatta i ett annat.

I motion 1983/84:2229 av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sänkning av sjukförsäkringsavgiften för egen- och småföretagare med ett belopp motsvarande 5 % av avgiftsunderlaget för högst 15 anställda.

I motion 1983/84:2530 (motivering i 1983/84:2529) av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) hemställs att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer att förhandsbesked skall kunna ges rörande avgiftsfrågor i anslutning till sociallagstiftningen.

Utskottet

Allmänt om socialavgifter

Sedan den 1 januari 1982 gäller nya regler för uttag av socialavgifter (prop. 1980/81:178, SfU 28 och rskr 406). De därvid beslutade ändringarna innebar enhetligare och enklare regler för beräkning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Bl. a. slopades basbelopps- och maximeringsavdragen vid beräkningen av ATP-avgiften, som i fortsättningen skulle beräknas på samma underlag som övriga avgifter. Syftet härmed var bl. a. att uppnå administrativa lättnader för såväl myndigheter som arbetsgivare och egenföretagare. Ändringarna möjliggjorde också att ett effektivare debiterings- och uppbördssystem kunde införas. Första steget i den riktningen beslutades av riksdagen under 1982/83 års riksmöte (prop. 1982/83:60, SfU 10 och rskr 127). Vidare har riksdagen antagit en lag med nya bestämmelser om uppbörd av socialavgifter som träder i kraft den 1 januari 1985 (prop. 1983/84:167, SfU 28 och rskr 369). Sistnämnda lag innebär bl. a. att arbetsgivaravgifterna knyts an till de löpande löneutbetalningarna och samordnas med uppbörden av preliminär A-skatt. Förfarandet medför att de arbetsgivaravgifter som månadsvis betalas under uppbördsåret i de flesta fall blir definitiva.

Tre motioner innehåller förslag om att *avgiftsuttaget skall sättas ned i vissa fall.* I motionerna 1983/84:1190, yrkande 2, av Thorbjörn Fälldin m. fl. och 1983/84:2229 av Agne Hansson och Sivert Carlsson anförs att tillgänglig statistik visar att småföretag har väsentligt lägre sjukfrånvaro än större företag. Genom att sjukförsäkringsavgiften tas ut procentuellt tvingas småföretagare att subventionera de större företagen. I motion 2229 hävdas även att det uppstår en orättvis resursskillnad mellan olika regioner genom att huvuddelen av de större företagen finns etablerade i de expansiva storstadsområdena medan de mindre företagen dominerar i glesbygdslän. Mot bakgrund härav föreslås i motionerna att sjukförsäkringsavgiften för egen- och småföretagare skall sänkas med ett belopp motsvarande 5 % av avgiftsuttaget för högst 15 anställda.

I motion 1983/84:1592 av Stig Josefson m. fl. hävdas att den omläggning av beräkningen av egen- och arbetsgivaravgifterna som gjordes år 1981, och som innebar att basbelopps- och maximeringsavdragen slopades vid beräkning av ATP-avgiften, har skapat svårigheter för företagare med låga inkomster. Dessa har fått vidkännas en kraftig ökning av avgiften och därigenom lägre disponibel inkomst. Enligt motionärerna bör det vara möjligt att utan att omintetgöra de uppnådda förenklingarna införa en särskild avgiftsreduktion för företagare med låga inkomster, så att den ökning av uttaget som uppkommit på grund av omläggningen neutraliseras. Motionärerna föreslår vidare att arbetsgivaravgiften slopas för ersättning till arbetstagare som är under 16 år. Nuvarande avgiftsbestämmelser motverkar enligt motionärerna bl. a. att skolungdomar kan beredas ferie-arbete.

Riksdagen har vid flera tillfällen avslagit motionsyrkanden om differentierade socialavgifter, senast under hösten 1983 (SfU 1983/84:3). Såsom utskottet påpekat i nämnda betänkande skulle en differentiering av socialavgifterna i enlighet med vad som begärts i motionerna 1190 och 2229 medföra betydande administrativa svårigheter. Även sådana ändringar som avgiftsreduktion för vissa egenföretagare med låga inkomster och slopande av avgiften på ersättningar utbetalda till arbetstagare under 16 år skulle skapa problem av administrativt slag. Mot bakgrund härav bör riksdagen enligt utskottets mening vidhålla sin tidigare uppfattning i dessa frågor. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna 1190, yrkande 2, 1592 och 2229.

Fr. o. m. år 1982 har *kvittningsrätten* vid beräkning av inkomst av annat förvärvsarbete än anställning slopats (prop. 1981/82:10, SkU 9 och rskr 51). Detta innebär att underskott i en rörelse inte längre får kvittas mot överskott i en annan rörelse och inte heller underskott i en jordbruksfastighet mot överskott i en annan jordbruksfastighet.

I motion 1983/84:1190, yrkande 3, av Thorbjörn Fälldin m. fl. hävdas att det införda kvittningsförbudet mellan olika förvärvskällor både när det gäller skatter och avgifter förorsakat problem för småföretagen. Frågan om avdragsbegränsningen inom skattesystemet är föremål för beredning inom företagsskattekommittén. Enligt motionärernas uppfattning bör kommittén även få i uppdrag att se över de införda reglerna när det gäller egenavgifter.

Motionärerna i motion 1983/84:1199 av Rolf Rämgård och Rolf Andersson hävdar att den slopade kvittningsrätten kan resultera i att näringsidkare med flera förvärvskällor kan komma att få betala egenavgifter överstigande den faktiska sammanlagda vinst som belöper på hela näringsverksamheten. För att komma till rätta med detta problem föreslår motionärerna att underskott i förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet och rörelse skall få kvittas fullt ut mot överskott i annan förvärvskälla inom något av dessa inkomstslag vid beräkning av egenavgifter.

I motion 1983/84:1205 av förste vice talman Ingegerd Troedsson m. fl. hävdas att den borttagna kvittningsrätten medför att en företagare eller jordbrukare kan få det ännu svårare än tidigare att klara upp en genom underskott i en verksamhetsgren uppkommen besvärlig situation. Enligt motionärerna finns det många skäl till att en företagare bedriver sin verksamhet i flera förvärvskällor, såsom exempelvis att en företagare vid sidan av sin gamla rörelse föredrar att starta en ny affärsidé i en särskild rörelse, att rörelsen bedrivs i olika kommuner eller att det inte är tillåtet att föra samman rörelseverksamheten till en förvärvskälla. Vidare anförs att det är viktigt att eftersträva neutralitet mellan olika företagsformer samt att skapa regler som inte missgynnar dem som av olika skäl bedriver verksamheten i flera förvärvskällor. Mot bakgrund härav anser motionärerna att

lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst bör ändras så att överskott i en förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse får kvittas mot underskott i annan förvärvskälla inom nämnda inkomstslag. I enlighet härmed begärs i motionen att riksdagen antar ett i motionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst att gälla fr. o. m. inkomståret 1984.

Riksdagen har efter det att kvittningsrätten slopades år 1981 vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden av samma innebörd som de nu aktuella och därvid avslagit dem med motiveringen att det inte kan godtas att en försäkrads framtida pension skulle kunna begränsas genom möjligheten till kvittning vid beräkningen av den pensionsgrundande inkomsten (se senast SfU 1983/84:3). Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att frångå detta ställningstagande. Motionerna 1190, yrkande 3, 1199 och 1205 avstyrks följaktligen.

Arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen

Sociallagstiftningens bestämmelser om skyldighet att betala arbetsgivaravgifter är knutna till begreppet arbetstagare med den innebörd som begreppet ges i denna lagstiftning. En grundläggande förutsättning för bestämmelsernas tillämpning är att det föreligger ett arbetsgivare/arbetstagareförhållande mellan den som får ett arbete utfört åt sig och den som utför arbetet. Skyldighet att betala arbetsgivaravgifter föreligger dessutom när den som utför arbetet enligt sociallagstiftningen är att anse som uppdragstagare. Med uppdragstagare förstås enligt denna lagstiftning den som utför arbete för annans räkning utan att ett anställningsförhållande föreligger och utan att arbetet ingår i uppdragstagarens rörelse eller jordbruk.

En uppdragsgivare kan i vissa fall få svårigheter att bedöma om arbetsgivaravgifter belöper på en uppdragsersättning eller inte, bl. a. mot bakgrund av att sociallagstiftningens och uppbördslagstiftningens arbetstagarbegrepp inte är identiska. Sociallagstiftningens begrepp är något vidare. Detta beror på att man i rättspraxis med hänsyn till denna lagstiftnings grunder och syften tillmäter olika omständigheter en något annan betydelse än vad som är fallet när det gäller skattelagstiftningens arbetstagarbegrepp. Exempel på sådana omständigheter är arbetets art, under vilka förhållanden det har utförts, sättet och grunderna för bestämmandet av ersättning, om den part som utför arbetet härigenom ådrar sig något ekonomiskt ansvar samt parternas ekonomiska och sociala situation. Följden har blivit att den som är arbetstagare enligt uppbördslagstiftningen regelmässigt bedöms vara arbetstagare också enligt sociallagstiftningen, medan det motsatta inte alltid gäller.

Frågan om arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet utreds f. n. av socialavgiftsutredningen (S 1981:04).

Arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet och vissa tolkningsproblem som sammanhänger med de nuvarande reglerna berörs i två motioner.

I motion 1983/84:1190, yrkande 1, av Thorbjörn Fälldin m. fl. hävdas att frågan om gränsdragningen mellan anställningsförhållanden och verksamhet med karaktär av rörelse måste få en lösning med det snaraste. Nuvarande tillstånd är enligt motionärerna till stor skada för de småföretag som strävar efter att följa gällande regler samtidigt som enskilda kan drabbas av kostnader som de inte räknat med. Socialavgiftsutredningens beredning av denna fråga måste därför med skyndsamhet avslutas så att regeringen och riksdagen kan besluta om de ändringar i gällande lagar som erfordras för att skapa klarare och mer entydiga regler.

Även i motion 1983/84:1588 av Kjell Johansson m. fl. föreslås att regeringen påskyndar arbetet i socialavgiftsutredningen så att förslag till klarare regler för arbetstagar- och arbetsgivarbegreppet kan föreläggas riksdagen under innevarande riksmöte. Detta förslag bör enligt motionärerna bygga på grundsatsen att kontroll av om en underentreprenör är registrerad för mervärdeskatt eller har flera uppdragsgivare samt, om han har ett aktiebolag, bolaget är registrerat hos patent- och registreringsverket, bör vara till fyllest när en företagare anlitar en underentreprenör.

I motion 1983/84:2530 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. begärs att det skall införas en möjlighet att ge *förhandsbesked* rörande frågor i anslutning till sociallagstiftningen. Enligt motionärerna skulle det i många fall vara bra om t. ex. en taxeringsintendent eller riksskatteverket via skattedomstol kunde få en tolkning av oklarheter prövade på ett snabbt och smidigt sätt.

Utskottet behandlade i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1983/84:3 ett antal motioner i vilka frågor av samma innebörd som i de nu aktuella motionerna togs upp. Utskottet uttalade därvid bl. a. att utskottet var väl införstått med de gränsdragningsproblem som nuvarande avgiftsbestämmelser kunde ge upphov till. Utskottet ansåg dock att socialavgiftsutredningens förslag borde avvaktas och avstyrkte med hänsyn härtill motionerna.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer socialavgiftsutredningen att i februari 1985 redovisa ett betänkande om bl. a. den aktuella gränsdragningsproblematiken när det gäller arbetstagarbegreppet och därvid även ta upp frågan om att införa en möjlighet till förhandsbesked på detta område. Utskottet vidhåller uppfattningen att utredningens förslag bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1190, yrkande 1, 1588 och 2530.

Egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster

För inkomster i förvärvskällan jordbruksfastighet gäller att om fastigheten inte brukats under inkomståret är inkomsterna inte avgiftsgrundande. Ett exempel härpå är att inkomsterna endast utgörs av intäkter av s. k.

rotpostförsäljning. Har fastigheten däremot brukats under inkomståret skall egenavgifter erläggas. Avgiftsunderlagets storlek är härvid beroende på om den försäkrade själv brukat fastigheten eller om han endast varit s. k. passiv delägare. I det förstnämnda fallet debiteras den försäkrade samtliga egenavgifter för sina inkomster av fastigheten. För en passiv delägare i en jordbruksfastighet är inkomsten inte sjukpenninggrundande men däremot pensionsgrundande. Således debiteras i detta fall endast de fyra egenavgifter som knyter an till den pensionsgrundande inkomsten, nämligen folkpensionsavgiften, tilläggspensionsavgiften, delpensionsavgiften och den allmänna löneavgiften.

Egenavgifterna vid skogsavverkning tas upp i motion 1983/84:1587 av Ingrid Hemmingsson. Enligt motionären innebär de nuvarande reglerna att skogsägaren undviker egen verksamhet i skogen vid skogsavverkning eftersom han då riskerar att få betala egenavgifter även på de inkomster där han inte engagerat sig, till exempel försäljning av avverkningsrätter och avverkningsuppdrag. Motionären anser att egen verksamhet på skogsfastigheter måste uppmuntras dels för att öka sysselsättningen, dels för att kunna avhjälpa det gallringsbehov som föreligger inom den svenska skogen. Ett system som knyter an egenavgiften endast till självverksamhet skulle öka intresset för denna. Egenavgifter för jord- och skogsbruk bör därför renodlas så att enbart självverksamhet utgör underlag för denna avgift.

Utskottet har även behandlat egenavgifterna vid skogsavverkning i det tidigare nämnda betänkandet SfU 1983/84:3. Utskottet hänvisade vid detta tillfälle till att en promemoria Ds Fi 1983:21, vilken innehöll vissa förslag beträffande bl. a. den här aktuella frågan, var föremål för beredning inom regeringskansliet. Utskottet ansåg att det fanns skäl att avvakta beredningen av de förslag som lagts fram i promemorian innan riksdagen vidtog några åtgärder i frågan. Riksdagen följde utskottet.

Enligt vad utskottet inhämtat är frågan om egenavgifterna vid skogsavverkning fortfarande under övervägande inom regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av beredningsarbetet bör avvaktas och avstyrker med hänsyn härtill motion 1587.

Socialavgifter för personer som arbetar i ett nordiskt land och är bosatta i ett annat

Under år 1982 trädde en ny nordisk konvention om social trygghet i kraft. Huvudtanken bakom den nya konventionen är att nordiska medborgare skall ha ett fullständigt socialt skydd var de än befinner sig i Norden.

En viktig princip i konventionen är jämställdhetsprincipen. En medborgare i ett nordiskt land, som bor eller arbetar i annat nordiskt land än hemlandet, skall omfattas av detta lands lagstiftning om social trygghet på samma sätt som landets egna medborgare.

En annan allmän princip är att alla personer som bor i Norden skall omfattas av lagstiftningen i det land där de är bosatta, oavsett nationalitet. Alla avgifter skall erläggas där och förmåner skall i princip utgå från bosättningslandet.

Ett undantag från bosättningsprincipen görs för personer som bor i ett nordiskt land men arbetar som anställda i ett annat. Det gäller framför allt s. k. gränsgångare. Den nya konventionen föreskriver att dessa personer vad avser sociala förmåner som beror på förvärvsinkomsten skall omfattas av lagstiftningen i sysselsättningslandet. De förmåner det gäller är kontantersättning vid sjukdom och föräldraskap och vid arbetslöshet samt allmän tilläggspension och arbetsskadeförmåner. En person som bor i Norge men arbetar som anställd i Sverige skall exempelvis vid sjukdom få sin sjukpenning betald från den svenska försäkringen liksom att hans tilläggspensionsskydd byggs upp i Sverige. En viktig nyhet i detta sammanhang är att samtliga socialavgifter — arbetsgivaravgifter och egenavgifter — skall betalas endast i sysselsättningslandet.

Enligt motion 1983/84:2087 av Ove Karlsson m. fl. är det för det nordiska samarbetets skull nödvändigt att skapa sådana förhållanden att även regionalpolitiken kan fungera över riksgränserna inom naturliga geografiska områden. Arbetsmarknadsförhållandena är enligt motionen ofta likartade på t. ex. svenska och norska sidan om gränsen. Gemensamma satsningar skulle därför kunna vara till nytta och vara ett sätt att klara bl. a. ekonomiska problem. Näringsmässigt och skattemässigt måste allt göras för att skapa förhållanden som gör arbete över gränserna möjligt. Motionärerna anser därför att en översyn av sociallagstiftningsförhållandena bör göras för personer som arbetar i ett nordiskt land och är bosatta i ett annat.

Enligt utskottets uppfattning torde genom den nya nordiska konventionen om social trygghet problemen på detta område i allt väsentligt ha fått sin lösning. Skäl att redan nu företa en översyn av dessa regler kan enligt utskottets mening inte anses föreligga. Utskottet avstyrker därför motion 2087.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *nedsatt avgiftsuttag i vissa fall*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1190 yrkande 2, 1983/84:1592 och 1983/84:2229,
2. beträffande *kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1190 yrkande 3, 1983/84:1199 och 1983/84:1205,
3. beträffande *arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen*

att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1190 yrkande 1 och 1983/84:1588,

4. beträffande *förhandsbesked i socialavgiftsfrågor*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2530,
5. beträffande *egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:1587,
6. beträffande *socialavgifter för personer som arbetar i ett nordiskt land och är bosatta i ett annat*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2087.

Stockholm den 6 december 1984

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Doris Håvik (s), Börje Nilsson (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Siri Häggmark (m), Gunhild Bolander (c), Margó Ingvardsson (vpk), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c) och Kenth Skårvik (fp).

Reservationer

1. Nedsatt avgiftsuttag i vissa fall (mom.1)

Karin Israelsson, Gunhild Bolander och Rune Backlund (alla c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Riksdagen har" och slutar med "och 229" bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motionerna 1190 och 2229 visar tillgänglig statistik från statistiska centralbyrån att sjukfrånvaron är väsentligt lägre i småföretag och bland egenföretagare än i de större företagen. På grund av avgiftssystemets utformning innebär detta i praktiken att många småföretag tvingas subventionera de större företagen. Utskottet delar mot bakgrund härav motionärernas uppfattning att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med ifrågavarande problem. Detta bör ske genom att sjukförsäkringsavgiften anpassas till sjukfrånvaron på olika arbetsplatser. Med hänsyn till den lägre sjukfrånvaron i småföretag bör sjukförsäkringsavgiften för dessa generellt sänkas med ett belopp motsvarande fem procentenheter av avgiftsuttaget för de 15 först anställda i företaget.

Beträffande avgiftsuttaget för egenföretagare med låga inkomster delar utskottet bedömningen i motion 1592 att den omläggning av beräkningen av socialförsäkringsavgifterna som gjordes år 1981 i vissa hänseenden har lett till otillfredsställande konsekvenser. Utskottet anser det därför motiverat att på sätt föreslagits i motionen införa någon form av avgiftsreduktion för företagare med låga inkomster. Utskottet delar även motionärernas uppfattning att arbetsgivaravgift inte bör utgå på ersättning till arbetstagare som är under 16 år. Ett slopande av denna avgift skulle underlätta för ungdomar att få arbete och således motverka den höga ungdomsarbetslösheten.

Enligt utskottets bedömning bör det vara möjligt att genomföra ovan föreslagna förändringar utan att avgiftssystemet behöver bli nämnvärt mer komplicerat. Det bör överlåtas åt regeringen att närmare utforma förslagen. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1190, yrkande 2, 1592 och 2229.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *nedsatt avgiftsuttag i vissa fall*
   att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1190 yrkande 2, 1983/84:1592 och 1983/84:2229 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om nedsatt avgiftsuttag i vissa fall,

2. Kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst (mom. 2)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Siri Häggmark (m), Gunhild Bolander (c), Rune Backlund (c) och Kenth Skårvik (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Riksdagen har" och slutar med "avstyrks följaktligen." bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motionerna 1190, 1199 och 1205 har den slopade kvittningsrätten mellan olika förvärvskällor förorsakat svårigheter för vissa småföretag och egenföretagare. Med hänsyn till att det finns många fullt godtagbara skäl till att en företagare bedriver sin verksamhet i olika förvärvskällor bör enligt utskottets mening dessa inte missgynnas vid beräkningen av egenavgifter. Några administrativa förenklingar till följd av den slopade kvittningsrätten har inte påvisats. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst bör ändras på så sätt att överskott i en förvärvskälla inom inkomstslagen jordbruksfastighet eller rörelse får kvittas mot underskott i annan förvärvskälla inom nämnda inkomstslag. Regeringen bör skyndsamt utarbeta förslag i enlighet med vad utskottet anfört. Med det anförda får motionerna 1190, yrkande 3, 1199 och 1205 anses tillgodosedda.

dels att utskottet under moment 2 bort hemställa

2. beträffande *kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst*
   att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1190 yrkande 3, 1983/84:1199 och 1983/84:1205 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om kvittningsrätt vid beräkning av pensionsgrundande inkomst,

3. Arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen (mom. 3)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Karin Israelsson (c), Siri Häggmark (m), Gunhild Bolander (c), Rune Backlund (c) och Kenth Skårvik (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "och 2530." bort ha följande lydelse:

Utskottet behandlade i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1983/84:3 frågan om arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet inom den allmänna försäkringen. Utskottet uttalade då att utskottet var väl införstått med de gränsdragningsproblem som de nuvarande reglerna kunde ge upphov till. Utskottet ansåg emellertid att socialavgiftsutredningens behandling av frågan, vilken kunde beräknas vara klar i början av år 1984, borde avvaktas. Detta utredningsarbete pågår dock fortfarande. Med hänsyn till de allvarliga svårigheter som de föreliggande oklarheterna ger upphov till delar utskottet motionärernas åsikt att klara och entydiga regler på detta område snabbt måste skapas. Utredningsarbetet och det därpå följande beredningsarbetet måste därför påskyndas så att förslag till nya regler kan föreläggas riksdagen med det snaraste.

Frågan om förhandsbesked i socialavgiftsfrågor behandlas enligt vad

utskottet inhämtat av socialavgiftsutredningen. Utskottet anser att utredningens förslag bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder i denna fråga.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1190 yrkande 1 och 1588 och avstyrker bifall till motion 2530.

dels att utskottet under moment 3 bort hemställa

3. beträffande *arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet i sociallagstiftningen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1190 yrkande 1 och 1983/84:1588 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om arbetstagar- och uppdragstagarbegreppet.

4. Egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster (mom. 5)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Siri Häggmark (m) och Kenth Skårvik (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "motion 1587." bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motionen kan de regler som gäller för beräkning av egenavgifterna vid skogsavverkning i vissa fall leda till orimliga konsekvenser. Det är därför påkallat att omedelbart företa en översyn av dessa regler. Enligt utskottets mening bör en sådan översyn leda till att, i linje med vad som anförts i motion 1587, endast sådana inkomster som uppkommit på grund av att den försäkrade själv brukat fastigheten skall utgöra underlag för avgifterna. Inkomster av t. ex. rotpostförsäljning och avverkningsuppdrag bör således inte ingå i avgiftsunderlaget. Utskottet tillstyrker med det anförda motionen och anser att regeringen bör förelägga riksdagen förslag i enlighet med vad utskottet anfört.

dels att utskottet under moment 5 bort hemställa

5. beträffande *egenavgifter för vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1587 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om vissa jordbruks- och skogsbruksinkomster,

Liber Tryck AB Stockholm 1985